

kovači in ključarji (šlosarji), ki s svojimi podmojstri in učenci k brizgljam pristopiti morajo; 2) tesarji in zidarji, kateri z gredali, grebljeni in pri podiranju opraviti imajo; 3) dimnikarji, klemparji in pokrivarji z opeko (cegljem), katerim so strehe izročene. — b) Vsaka teh imenovanih čveterih verst si izvoli svojiga vodnika in zastavničerja (ki zastavo ali bandero nosi), kateri pa tudi na trombi znamje dajati mora; oba pa morata od srenjskiga predstojnika ali župana poterjena biti. Vsaka versta mora pri ognju svojimu vodniku podložna biti; vunder se zna vodnik odstaviti, če čezpolovičnica sosesčanov to tirja. — Perva in druga versta ima še nekaj oseb izvoliti, ktere so s žaklji prevedene, de iz plemenčiga poslopja kakšno reč rešijo in na varen kraj odnesejo. Ti možje morajo pa celo zaupnost v soseski imeti.

6) Vsak sosesčan, kateri ima konje, je sledečim postavam podveržen, in le imenitni vzroki ga znajo ob ognju oprostiti: a) vsi posestniki konj srečkajo (lozajo) v soseskini hiši iz posode, v kateri so majhni listki poredama s številkami zaznamovani. Potegnjene številke se z imenam osebe v bukve zapišejo; kdor številko 1. izleče, mora pri prvi priložnosti svoje konje k brizglji pripreči; kdor potegne številko 2. vpreže k vozu, na katerim so potrebne reči za brizgljo. Če je več brizgelj v soseski, zadene vprega bližnjo številko in tako se verstijo do zadnje številke vsi. Če bi gospodar, kteriga versta zadene, svojih konj doma ne imel, zadene vprega sledečo številko; vunder mora preskočena številka pri prvi priložnosti namest druge v versto stopiti. Župan mora na to dobro paziti, de prepíri ne vstanejo. b) Kader so brizglje z orodjem preskerbljene, pride zdaj versta na druge takrat proste številke, ktere, če je ogenj v domači srenji, v druge srenje jahati in pomoči klicati morajo. Nar pervo se odpravi tekavnik h kantonski gosposki, in med jahanjem skoz druge vasí ali srenje mora povsod ogenj in kraj napovedovati; drugi tekavniki iz srenje, ki gorí, jahajo v druge bližnje srenje, v kterih se zastran hribov ali gojzdov ogenj viditi ne more, in se ravnajo, kakor bo pozneje rečeno. Srenje, v kterih se ogenj druge srenje vidi, ne smejo tekavnika čakati, temuč precej, ko ogenj zagledajo, plat zvoná biti, in v tem redu, kakor bo pozneje povedano, na pomoč hiteti.

7) Kader je ogenj v domači srenji vstal, se morajo vsi sosesčani po svoji starosti v rede uverstiti in pri svoji zastavi (banderu) zbirati; perva versta mora pri štirnah ali vodotokih vodo zajemati in tretji in čerterti versti verče podajati, de od roke do roke do brizglje pridejo*), druga versta ima verče na pogoriše nositi, ali če je mogoče, v verste stopiti, ali pa vodó na bližnje hiše nositi, kakor je za potrebno spoznano. Vodnik vsake verste dobí od kantonskiga ali srenjskiga predstojnika svoje povelje, in po tem se morajo vse verste ravnati.

8) Kantonski predstojnik se mora pa precej, ko se mu ogenj napové, sam na pogoriše podati. V mestih mora lastna komisija za to postavljena biti, in njeni udje morajo pri ognju s rudečim trakam na klobuku zaznamovani biti. Če bi ta komisija ali srenjski predstojnik kaj napčniga veleval, ima dimnikarski mojster

pravico, se zoperstaviti in poveljstvo prevzeti; vunder se mora potem ta reč pri višji gosposki razjasniti.

9) Vlado brizgelj prevzame zvonár; kjer tega ni, starašina ali drugi mojster kovačev, tudi ključarski mojster; — vlak brizglje morajo njih podmojstri (kseli) ali takih rokodelcov prevzeti, ki imajo z ognjem opraviti; če je takih premalo, morajo vodniki perve in druge verste toliko oseb oddati, kolikor jih je potrebno. Zató morajo, kader brizglje v druge srenje na pomoč odrinejo, gor omenjene osebe precej pri znamnju ognja se na brizgljo in na orodni voz podati in hitro odriniti, de na pogorišu potrebnih rok manjkalo ne bo.

10) Kader tekavnik v kakšno srenjo prijaha, v kateri se ogenj iz druge srenje ne vidi, mora čuvaj in zvonikar precej navadno znamnje dati in tudi županu, ali če bi tega doma ne bilo, njegovimu namestniku ogenj in kraj napovedati. Precej pri prvem znamnju se ima perva versta starosti hitro s svojimi verči pri svoji zastavi zbrati; med tem se morajo tudi brizglje z orodjem odpraviti in kar je moč jahati in tudi perva versta gasivcov odriniti; če je ogenj čez pol ure delječ, morajo tisti gospodarji, ktere versta zadene, vozove napreči in gasivce na kraj pogoriša peljati, de brizglja brez potrebnih vodonosivcov ne ostane.

(Konec sledí.)

Kaj je vikši sodíja na Dunaji.

V poslednjih „Novicah“ smo povedali, de so cesar z ministerstvam vred sklenili, de vikši sodíja za vse dežele avstrijskiga cesarstva ima na Dunaji biti. Ker je treba, de dandanašnji vsak le količkaj omikan človek vse deržavne naprave saj nekoliko pozna, čomo povedati, kaj je vikši sodíja (oberste Gerichts- und Kassationshof).

Na pravičnih sodíjah je vse ležeče, one varjejo osebo in lastnino krivice in škode; one čujejo nad natančnim spolnovanjem postav.

Kar sodíje sodijo čez moje in tvoje, čez krivico in nedolžnost, čez življenje in smert, — tedaj se morajo sodniki zvesto ravnati po predpisanih postavah, in vsak človek, ki je tem oblastim v roke prišel, si mora tudi svest biti, de je sodnik po postavi ravnal in de se ni nikakor zmotil. Zatorej je v pravnih rečéh več stopinj, de se obsojeni zamore pri višji vradíi (gospóski) pritožiti zoper razsodbo nižji vradíje.

Na čelu vsih sodíj stoji vikši deržavna sodíja na Dunaji. Zoper to ni nobene pritožbe več, razun v kaznovavnih sodbah, v kterih se zamore obsojeni še na cesarja obrniti, ki edini ima pravico milosti (gnade).

Ta nar vikši sodíja ima pa še imé kasacíje (Kassationshof). Kasacíja je ptuja latinska beseda; beseda „cassare“ pomeni po našim toliko kakor vničiti ali v nič djati, ker ima vikši sodíja v kaznovavnih rečéh razsoditi veljavnost nižjih sodnic, to je, njih razsodbe poterčiti ali pa jih zavreči ali vničiti.

Sodíje grejo tedaj od nar nižji do vikši po teh le stopnjicah, de nad kantonskimi sodništví družiga in perviga reda stoji deželno sodništvó, nad temi višji deželno sodništvó, in nad vsimi temi vsih deželá skupej vikši deržavna sodíja na Dunaji.

(Mar. narod. nov.)

Nekaj od šol po kmetih.*)

Sploh se pravi, de kmet na Slovenskim, ki na hribih živí, se mora kmetijstva in živinoreje deržati in svojih otrok že od mladih nog pri živini na paši poslu-

*) Kar smo z lastnimi očmi večkrat pri ognju na Nemškem zapazili, je, de so brizglje sésalke nar bolj koristne, ker se njih mehi le v bližnjo štirno ali vodnjak napeljejo; kolikor vode se tedaj iz njih vun izvleče, toliko spet brizglja skoz mehe v-se vleče, de ji nikoli vode ne zmanjka, razun če bi štirna že prazna bila. Po 50 sežnjev delječ se lahko mehi do vode peljejo in ni družiga potreba kakor de nekte osebe te mehe na koléh v rokah kviško deržé. Njih cena ni ravno silno visoka in večí srenje si jo lahko napravijo.